

ДИТИНОЦЕНТРИЗМ ЯК ОДИН ІЗ БАЗОВИХ КОМПОНЕНТІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Бодунова Наталія Анатоліївна, вчителька початкових класів
Молочанського опорного закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів
Токмацької районної ради Запорізької області

***Анотація.** Акцентовано увагу на упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму.*

Ключові слова: особистісно-орієнтована модель освіти, ідеї дитиноцентризму, індивідуалізація навчання, адаптування навчальних завдань.

Вступ. Концепцією Нової української школи передбачається працювати на засадах особистісно-орієнтованої моделі освіти, у рамках якої заклад освіти максимально враховує права дитини, її здібності, потреби та інтереси, на практиці реалізуючи принцип дитиноцентризму. Це потребує від учителя працювати відповідно до вимог ХХІ століття, до його швидкоплинних динамічних процесів. Нова українська школа ставить перед педагогами завдання виявляти нахили та здібності кожної дитини для цілеспрямованого розвитку ключових компетентностей для життя.

Саме тому актуальність проблеми індивідуалізації навчання є беззаперечна. Орієнтація НУШ на учня передбачає врахування вікових особливостей фізичного, психічного розумового розвитку дітей. Нова Українська школа, враховуючи цінності дитинства, сприяє розкриттю потенціалу кожної дитини, дає змогу відчувати успіх кожній дитині, дотримуючись принципу презумпції талановитості.

Мета дослідження. Дослідити сутність основних понять: особистісно-орієнтована модель освіти, ідеологія дитиноцентризму, індивідуалізація навчання.

Матеріали і методи дослідження. Для досягнення поставленої мети використано комплекс теоретичних та емпіричних взаємодоповнюючих методів дослідження.

Актуальними для нової української школи є такі ідеї дитиноцентризму:

- відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;
- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення навчального середовища, яке б перетворило навчання на яскравий елемент життя дитини;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
- відмова від орієнтації освітнього процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;
- виховання вільної незалежної особистості;
- забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, врахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;
- впровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і світогляду, необхідних сучасному суспільству.

Кожна дитина є унікальною, її розвиток відбувається за індивідуальною програмою в межах вікових закономірностей. Практичне втілення особистісно-орієнтованої моделі навчання та виховання дає можливість сформувати найліпші умови для пристосування освітнього середовища до конкретної дитини. Заклад освіти має стати своєрідним гарантом права кожної дитини на повноцінний розвиток та реалізацію свого індивідуального потенціалу.

Ідеєю індивідуалізації навчання пронизані дослідження ряду таких науковців як Е. С. Рабунського, В. І. Загвязинського, Л. П. Книш, Т. М. Ніколаєвої, А. П. Аристової, І. Т. Огороднікова, М. Н. Данилова, Л. С.

Виготського, Д. М. Богоявленського, Е. Н. Кабанової-Міллер, Г. С. Костюка, Н. А. Менчинської, Б. М. Теплова і ін.

Саме індивідуалізація навчання дає можливість створювати ситуації успіху в навчанні для учнів з різними рівнями навчальних можливостей, саме вона створює умови за яких школяр вірить у свої сили. А це стимулює дитину на пошуки нових знань, викликає прагнення до досягнення все нових і нових успіхів у навчанні.

У процесі індивідуалізації освітньої діяльності, завдання, що пропонується учню, є доступними, посильними, розв'язуючи які, він може показати свої здібності, розкрити потенційні можливості, пройти свій особистий шлях навчального поступу.

Результати дослідження. Результати дослідження дають змогу учителю проводити сучасне навчальне заняття компетентнісного підходу з урахуванням здібностей, інтересів кожного учня. Започаткована реформа НУШ і запровадження компетентнісної парадигми перемістило акценти в площину формування й розвитку здатності критично мислити і творчо застосовувати набуті знання на практиці. У такій концептуальній моделі вчителі, як правило, використовують методи і педагогічні технології, орієнтовані на учня.

Серед умов надважливою для розвитку критичного мислення і творчих здібностей молодших школярів є створення проблемних ситуацій, залучення до активного діалогу під час навчання, застосування інтерактивні технологій для вирішення проблемних завдань, а також зацікавленість й умотивованість учнів.

Сучасний урок має вирішувати ряд завдань, зокрема: - підвищення рівня мотивації учнів;

- використання суб'єктивного досвіду набутого учнями;
- ефективне та творче застосування набутих знань та досвіду на практиці;
- формування у учнів навичок отримувати, осмислювати та використовувати інформацію з різних джерел;
- підвищення рівня самоосвітньої та творчої активності учнів;
- формування моральних цінностей особистості;

- розвиток соціальних та комунікативних здібностей учнів;
- створення ситуації успіху.

При планування навчального заняття, учитель може використовувати стратегії технології критичного мислення:

- на стадії виклику прийоми: «Інтрига», «Дивуй!», «Фантастична добавка», «Відстрочена загадка», «Альтернатива», «Світлофор», «Мозковий штурм», «Асоціація», «Зайве слово», «Назви відповідь», «Пошук загального», «Групування слів», «Лото», «Зашифровки», «Незакінчені речення» тощо.

- на стадії осмислення: «Асоціації», «Мозкова атака», «Знаємо — бажаємо дізнатися — дізналися», «Моделі, що ожили», «Снігова грудка», «Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Два-чотири — всі разом», «Навчаючи — учусь», «Павучки», «Місткий кошик», «Синтез думок», «Альтернатива», «Коментування», «Навчаючи – учусь», «Карусель», «Поєдинок», «Інтелектуальний тир»,

- на стадії рефлексії: «Зворотний зв'язок», «Релаксаційні вправи», «Письмовий звіт», «Шпаргалка», «Пошта», «Перепишу параграф по-своєму», «Я – вчитель», «Інтелектуальне лото», «Ділова гра», «Аукціон ідей», «Творча робота», «Учені та їхні відкриття».

Висновки. Дитиноцентризм – системоутворювальна ідея сучасної освіти, яка передбачає створення оптимальних умов для розвитку і самоактуалізації кожного учня. Дозволить дитині пізнати себе, розвинутися на основі власних здібностей, та ставши дорослим, максимально самореалізуватися, що є неодмінною умовою особистого щастя та динамічного несуперечливого прогресу. Проводити сучасний урок зорієнтований на реалізацію компетентнісного підходу в навчанні. Вибудовувати свій стиль навчання, впроваджувати в освітній процес передовий педагогічний досвід колег та накопичувати власний.